

Azimjonova Shaxnoza Dilshodbek qizi,
Andijon shahridagi Prezident maktabi ona tili va
adabiyot fani o'qituvchisi

TILLARNI O'QITISHDA MUSIQANING AHAMIYATI

UO'K: 372.881.1

[HTTPS://DOI.ORG/10.34920/SO/VOL_2024_ISSUE_9_5](https://doi.org/10.34920/so/vol_2024_issue_9_5)

AZIMJONOVA SH.D.-Q. TILLARNI O'QITISHDA MUSIQANING AHAMIYATI

Ushbu maqola tillarni o'qitishda musiqaning ahamiyati haqida so'z yuritadi. Til o'rganish jarayonida musiqaning eslab qolish, kreativlik, hamkorlik kabi ko'nikmalarni rivojlantirishdagi roli tahlil qilinadi. Shuningdek, o'zbek tili darolarida musiqiy asarlarni qo'llashning samaradorligi va qo'shiq matnlari orqali tilni o'rgatish usullari ko'rib chiqiladi. O'quvchilarning so'z boyligini kengaytirish va til ko'nikmalarini rivojlantirish uchun musiqa vositasida o'qitishning afzalliklari ilmiy manbalarga asoslangan holda yoritilgan.

Tayanch so'z va tushunchalar: musiqa, til o'qitish, eslab qolish, kreativlik, hamkorlik, til ko'nikmalari, integratsiya, o'zbek tili, dars, qo'shiq.

AZIMJONOVA SH.D.-K. ЗНАЧЕНИЕ МУЗЫКИ ПРИ ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКАМ

В данной статье рассматривается значение музыки при обучении языкам. Анализируется роль музыки в развитии навыков, таких как запоминание, креативность, сотрудничество, в процессе изучения языков. Также изучается эффективность применения музыкальных произведений на уроках узбекского языка и методы преподавания через текст песен. Преимущества преподавания с использованием музыки для расширения словарного запаса учащихся и развития языковых навыков раскрываются на основе научных источников.

Ключевые слова и понятия: музыка, обучение языкам, запоминание, креативность, сотрудничество, языковые навыки, интеграция, узбекский язык, урок, песня.

AZIMJONOVA SH.D.-Q. THE IMPORTANCE OF MUSIC IN LANGUAGE TEACHING

This article discusses the importance of music in language teaching. It analyzes the role of music in developing skills such as memorization, creativity, and collaboration in the language learning process. The effectiveness of using musical compositions in Uzbek language lessons and methods of teaching through song lyrics are also explored. The benefits of teaching with music to expand students' vocabulary and improve language skills are highlighted based on scientific sources.

Key words and concepts: music, language teaching, memorization, creativity, collaboration, language skills, integration, Uzbek language, lesson, song.

Kirish. Pedagogikada shaxsning kamol topishi va jamiyatda o'z o'rnini va hayotiy pozitsiyasiga ega bo'lishida til ta'limining ahamiyati xususida hozirga qadar turli izlanishlar va tamoyillar yaratilgan. Olimlarning tomonidan eksperimental kuzatuv-tadqiqotlari maydonga kelgan. Bizningcha, maktab ta'limida tillarni o'qitishda o'quvchining shaxslararo muloqot maydonida o'zini tuta bilishlik, muloqotchanlik, kreativlik, tanqidiy fikrlash, eslab qolish, kollaboratsiya, tinglash va so'z boyligini kengaytirishga oid til ko'nikmalari rivojlanishida musiqa ayriча ahamiyatga ega:

- o'zini tuta bilmoq-xato qilishdan qo'rqmaslik, o'zi bilgan va bilmagan qobiliyatlarning namoyon bo'lishiga yo'l ochadi;
- muloqotchanlik - muloqot jarayonida faollik, jamoa kishilari orasida o'z fikrlarini erkin bayon qilish, shaxslarda nutqiy ta'sir ko'lamining kengayishini ta'minlaydi;
- kreativlik - baho bera olish qobiliyati shakllanadi;
- eslab qolish - xotira va diqqat jamlanishi natijasida topshiriqlar bajarish jarayoni uchun o'quvchilarda eslab qolish ko'nikmasi faollashadi.

Mavzuning dolzarbligi.

Hozirgi kunda tillarni o'qitishda yangicha usullar va yondashuvlar joriy etish juda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarning diqqatini jalb qilish, ularda tilni o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshirish va til o'rganish jarayonini yanada samarali qilishda musiqaning roli katta. Musiqa insonning eshitish, xotira, kreativ fikrlash va emotsiyalarni boshqarish kabi ko'plab qobiliyatlarini rivojlantiradi. Ayniqsa, yosh o'quvchilar uchun musiqali qo'shiqlar orqali til o'rganish jarayoni qiziqarli va samarador bo'ladi. Shu sababli, tillarni o'qitishda musiqiy asarlarni integratsiya qilish bugungi ta'lim tizimida dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Musiqa bizga his-tuyg'ularimizni ifoda etish, boshqalar bilan bog'lanish, o'zimizni davolash, o'rganish va o'sish, bizni ijodiy bo'lishga ilhomlantirish va tabiat bilan bog'lanishimizga yordam beradi. Musiqiy asarlar vositasida til darslarini tashkil qilish fanlar integratsiyasini hosil qilib, pedagogdan ham ijodiy yondashuvni talab etadi. Integratsion yondashuv xorij va mahalliy tilni o'rganishda sinfdan erkin va emotsiyaga boy

muloqot maydonini yuzaga keltiradi va tillarni o'qitishda musiqaning ahamiyatini oshirishning alohida tendensiyalarini talab etadi. Bu quyidagilarda ko'rinadi:

- o'quvchilarga taqdim etilayotgan qo'shiq tanlangan va yosh toifasiga mos bo'lishi, qiziqishlariga monand tanlanishi maqsadga muvofiq;
- qo'shiq matnining tarbiyaviy ahamiyati, yaratilish tarixi, ommaviyligi va so'zlarning badiiy bo'yoqdorligi dars mavzusiga mushtarak bo'lishi;
- ta'lim oluvchiga qo'shiqni taqdim qilishdan avval, integratsiya uchun mosligi tekshirilishi;
- tillarni o'qitishda musiqiy asardan foydalanishdan aniq maqsad qo'yilishi lozim.

Mavzu bo'yicha ilmiy izlanishlarning qisqacha tahlili

Fikr va mulohazalarimizga namuna sifatida tillarni o'qitishda musiqiy asarlarning ahamiyatidan kelib chiqib, o'zbek tili (ona tili) darslari misolida metodik tavsiyalar fanda o'zini oqlaydi. Xususan, Rejissyor Temur-Malik Yunusov 1990-yilda suratga olgan "Tangalik bolalar" filmi uchun yozilgan, O'zbek tilidagi eng keng tanilgan qo'shiqlarning biri "Tulpor" qo'shig'ini Mirxalil Mahmudov shoir Usmon Azim yozgan she'rga bastalagan¹. O'zbek xonandasi va aktyori Doston Ubaydullayev ijro etgan ushbu qo'shiq ona tili fanidan nutqiy ko'nikmalarni shakllantirishda hamda grammatik savodxonlikni oshirishda material vazifasini bajara oladi.

Ushbu qo'shiq matnidan ona tili grammatika darslarida 5-sinf unli va undosh tovushlarning talaffuzi va imlosi mavzusida sinonimlar, matn tahlili; 8-sinf so'z birikmasi, teng va tobe bog'lanish, sodda gap, to'liq gap, to'liqsiz gap, matn tahlili mavzularida; 6-sinf ot so'z turkumi, 7-sinf ona tili egalik shakllari, kelishik shakllari, matn tahlili mavzularida; 10-11-sinflarda matnda badiiy takrorlarning o'rnini, nutqning ifodaliyligi kabi mavzularni o'tganda foydalanish mumkin.

Tillarni o'qitishda musiqaning ahamiyati haqida o'zbek olimlari ham o'z ilmiy tadqiqotlari va fikr-mulohazalari bilan qimmatli hissalar qo'shganlar. Quyida o'zbek olimlarining ushbu sohadagi fikrlari va asarlari haqida qisqacha ma'lumotlar keltirilgan:

¹ https://uzpedia.uz/pedia/tulpor_qoshiq

Abdug'affor Qodirov¹ o'zining musiqa va pedagogika sohalaridagi tadqiqotlarida musiqa vositasida ta'lim berishning samaradorligi haqida fikr bildirgan. Uning fikriga ko'ra, til o'rganish jarayonida musiqa o'quvchilarning diqqatini jamlash va ularni til o'rganishga yanada qiziqtirishda katta rol o'ynaydi. Uning ilmiy maqolalarida musiqa yordamida chet tillarni o'rganish usullari haqida fikr yuritiladi.

Nodira Olimova o'z tadqiqotlarida² musiqa va chet tillarini o'qitish usullari o'rtasidagi bog'liqlikka alohida e'tibor qaratadi. Uning ilmiy maqolalarida musiqa vositasida til o'rgatishning bolalar va kattalar uchun samarali ekanligi, ayniqsa, musiqiy qo'shiqlar orqali tilni eslab qolish jarayoni tezlashishi haqida keltirilgan. Olimovanning fikriga ko'ra, o'quvchilar musiqa orqali tilni osonroq o'zlashtiradilar, chunki musiqa ritm va melodiya orqali so'zlar va iboralarni esda qoldirishni yengillashtiradi.

Bahodir Karimov o'z ilmiy ishlarida³ musiqaning o'quv jarayonidagi psixologik va pedagogik jihatlarini o'rgangan. U musiqaning ta'lim jarayonidagi motivatsiyani oshirishga va talabalar ongida til o'rganishga bo'lgan ijobiy munosabatni shakllantirishga ta'sir qilishini ta'kidlaydi. Karimovning ilmiy tadqiqotlari musiqa orqali til o'rganish jarayonida talabalar diqqatini oshirish va ularning til ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatini o'rgangan.

Howard Gardner o'zining «Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences» (1983) kitobida⁴ musiqa intellektini alohida kognitiv qobiliyat sifatida tasvirlaydi. Uning fikricha, musiqa tilni o'rganish uchun muhim bo'lgan eshitish va xotira qobiliyatlarini rivojlantiradi. U musiqani til o'rgatuvchi kuchli vosita sifatida qaraydi, chunki u eshitish qobiliyatini yaxshilaydi va tilni tabiiy ravishda eshitish orqali o'rganishga yordam beradi.

¹ Abdug'affor Qodirov. Pedagogik texnologiyalar va musiqa o'qitish metodlari. – T.: «O'zbekiston Fanlar Akademiyasi Nashriyoti» Nashr uyi, 2017.

² Chet tillarini o'rgatishda innovatsion metodlar. – T.: «Sharq Nashriyoti» Nashr uyi, 2019.

³ Karimov Bahodir. Til o'rgatishda musiqa va motivatsiya. – T.: «O'qituvchi Nashriyoti» Nashr uyi, 2018.

⁴ Howard Gardner o'zining «Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences» 1983 y

Ludke, Ferreira va Overy o'z tadqiqotlarida⁵ musiqaning yangi til o'rganishga ta'sirini o'rgandilar. Ularning tadqiqoti «Singing Can Facilitate Foreign Language Learning» (2014) nomli maqolada⁶ chop etilgan bo'lib, unda ular qo'shiqlarni tinglash va qo'shiq kuylashning yangi tilni o'rganishdagi samaradorligini ta'kidlaydilar. Tadqiqotga ko'ra, qo'shiqlar orqali o'rganish talabalar uchun osonroq va ko'proq qiziqarli bo'ladi, bu esa til ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

Stephen Krashen «The Input Hypothesis: Issues and Implications» (1985) asarida⁷ yangi tilni o'rganishda tabiiy mutaxassislar va o'rganish vositalarining qanchalik muhimligini ta'kidlaydi. Uning nazariyasiga ko'ra, musiqa orqali til o'rganish tabiiy va samimiy muhitni yaratadi, bu esa tilni o'rganishni tezlashtiradi va osonlashtiradi. Musiqa talaffuz, ohang va ritmni eslab qolishni osonlashtirib, tilni yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi.

Tim Murpheyning «Song and Music in Language Learning» kitobida⁸ musiqa til o'rganishda motivatsiyani oshiruvchi kuch sifatida ko'rsatiladi. Uning fikriga ko'ra, musiqa yordamida talabalar yangi so'zlarni osonroq eslab qoladilar, chunki musiqaning ritm va melodiya o'rganish jarayonini qiziqarli va esda qolarli qiladi.

John Sloboda o'zining «The Musical Mind: The Cognitive Psychology of Music» kitobida⁹ musiqaning kognitiv jarayonlarga ta'sirini o'rganadi. U musiqaning eshitish va kognitiv faoliyatni rivojlantirishda katta rol o'ynashini ko'rsatadi. Musiqa, ayniqsa, tilni eshitish va talaffuz qilishda sezilarli yaxshilanishlarga olib kelishi mumkin.

Tadqiqotning maqsadi. Ushbu tadqiqotning maqsadi tillarni o'qitishda musiqaning ta'limiy jarayonga bo'lgan ta'sirini o'rganish va baholash

⁵ Ludke. «Singing Can Facilitate Foreign Language Learning». 2014 nomli maqolasi.

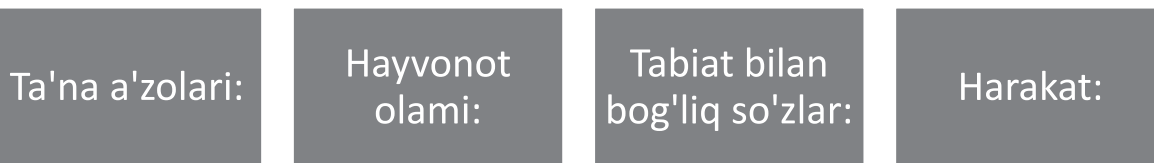
⁶ Ludke. «Singing Can Facilitate Foreign Language Learning». 2014 nomli maqolasi

⁷ Stephen Krashen «The Input Hypothesis: Issues and Implications» (1985) asarida

⁸ Tim Murpheyning «Song and Music in Language Learning» kitobi 1992-yilda Peter Lang Publishing tomonidan nashr qilingan

⁹ John Sloboda o'zining «The Musical Mind: The Cognitive Psychology of Music» kitobida. 1985-yilda Oksforddagi Clarendon Press tomonidan nashr qilingan.

1-rasm. Fe'l so'z turkumlari

hdir. Tadqiqot til o'rganishda musiqa vositasida o'quvchilarning eslab qolish, kreativlik, muloqot qilish, hamkorlikda ishlash kabi ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlarini aniqlashni maqsad qiladi. Shuningdek, o'zbek tili darslarida musiqiy asarlarni integratsiya qilishning samaradorligi va bu uslub orqali o'quvchilarning til o'rganish jarayonini qiziqarli va interaktiv qilish imkoniyatlarini tadqiq etish asosiy maqsadlardan biridir.

Tadqiqotning obyekti. Tadqiqotning obyekti — tillarni o'qitish jarayonida musiqa va musiqiy asarlardan foydalanish orqali o'quvchilarning til o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirish jarayoni hisoblanadi. Bu jarayonda musiqaning eslab qolish, muloqot qilish, kreativlik, va hamkorlikda ishlashga ta'siri o'rganiladi. Shuningdek, darslarda qo'llanilgan musiqiy metodlarning o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini va o'zlashtirish darajasini oshirishdagi o'rni ham tadqiq etiladi.

Tadqiqotning predmeti. Tadqiqotning predmeti — tillarni o'qitish jarayonida musiqadan, xususan, qo'shiq matnlaridan foydalanish usullari, musiqaning o'quvchilarning til o'rganish jarayoniga ta'sirini aniqlash hamda til darslarini musiqiy asarlar bilan integratsiya qilish metodlaridir. Shu jumladan, musiqaning eslab qolish, til ko'nikmalarini rivojlantirish, muloqot qilish, va kreativlikni shakllantirishdagi roli tadqiqotning asosiy predmeti hisoblanadi.

Tadqiqotda tizimlilik, umumiylik, qiyosiy-tahlildan foydalanildi. Tadqiqotning empirik manbaini anketa va so'rovnomalarning natijalari tashkil etdi.

Maqolaning ilmiy yangiligi. Ushbu maqolaning ilmiy yangiligi tillarni o'qitish jarayonida musiqaning roli va ahamiyatini chuqur o'rganishda namoyon bo'ladi. Birinchidan, musiqa vositasida o'quvchilarning til ko'nikmalarini, jumladan, eslab qolish, kreativlik, muloqot va hamkorlik qobiliyatlarini rivojlantirish bo'yicha yangi yondashuvlar kiritilgan. Ikkinchidan, maqolada o'zbek tili darslarida

musiqiy asarlarni integratsiya qilishning amaliy samaradorligi va uslubiy yondashuvlari tahlil qilinib, bu sohadagi nazariy va eksperimental tadqiqotlarga yangicha qarashlar taklif etiladi.

Asosiy qism.

Quyidagi topshiriqlar asosida darsni tashkil qilish maqsadga muvofiq bo'ladi.

1. Qo'shiqni birgalikda kuylang.

Xotirangizni ishga solib qo'shiq matnida yozilgan ot (fe'l) so'z turkumiga oid so'zlarni yozing (kichik guruhlarda, individual).

2. Matnda mavjud so'zlarni bir-biriga yaqin so'z uyalariga birlashtiring (kichik guruhlarda, individual skaklda yozuv taxtasida).

Ot: tulpor, bel, shamol, novda, yurak, bulut, bosh, soy, xarsang, sel, qo'l, quyosh, qirg'iy, qanot, qir, adir, olam, bardosh, egar

Fe'l: egmoq, ozmoq, yugurmoq, tegmoq, bosmoq, bo'lmoq, cho'zmoq.

3. Matn tarkibida ajratilgan so'zlarning sinonimlarini aniqlang (individual yoki kichik guruhlarda). 1-rasm.

Tulpor, shamol, novda, yurak, bulut, soy, xarsang, quyosh, qanot, olam, egmoq, bardosh, cho'zmoq.

4. Matnda ajratilgan fikrlarning mantiqiy to'g'ri (+) va noto'g'risini (-) aniqlang (1-jadval).

5. Rebus. Qo'shiq matnidan foydalangan holda mazmuniy ketma ketlikni to'g'ri joylashtiring (2-rasm).

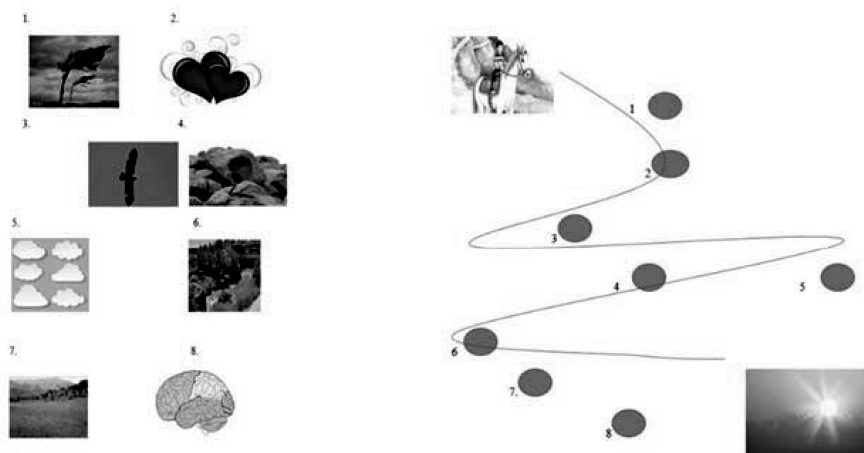
6. Matn tarkibidagi quyidagi so'zlardan foydalanib so'z birikmalari hosil qiling.

Tulpor, bel, shamol, novda, yurak, bosh, bulut, soy, xarsang, osh, sel, qo'l, quyosh, qirg'iy, qanot, qir, adir, olam, bardosh, egmoq, cho'zmoq, bosmoq, yugurmoq, oshmoq, yozmoq.

7. Matn tarkibidagi badiiy takrorlarni toping va matndagi o'rni izohlang.

8. Matn tarkibidagi quyidagi so'zlarni fonetik tahlil qiling.

2-rasm. Rasmlı rebus.

1-jadval. Mustaqil bajarish uchun topshiriq

Lirik qahramon yuragini urishini otning dupuriga o'xshatadi	
Bulut asarda qahramonning boshiga tegish holati ifodalangan.	
She'rning lirik qahramoni qo'lini quyoshga cho'zsa , quyoshga yetishini aytib o'tadi	
Shamol novdani egishi she'rda o'z ifodasini topadi.	
Qahramon qirg'iy qanotini cho'zsa, tog'lardan oshib uchishini bayon etgan.	
She'riy asarda tabiiy hodisa (ofat) misralarda berilgan o'rin mavjud.	

3-rasm. Eshitish orqali mazmuni anglashni o'rganish bosqichlari.

Eshitish qobiliyatini rivojlantirish: Musiqa eshitish va talaffuz qobiliyatlarini rivojlantiradi. Talabalar musiqa orqali chet tillaridagi tovushlarni osonroq eshitib, ularni aniqroq talaffuz qilishni o'rganadilar. Bu ilmiy tadqiqotlar bilan isbotlangan bo'lib, talaffuzdagi muvaffaqiyatlarning oshishiga yordam beradi.

Leksikani boyitish: Musiqa matnlarida tilning kundalik so'zlari, ifodalari va frazalari uchraydi. Musiqiy qo'shiqlarni o'rganish orqali talabalar lug'atlarini boyitib, yangi so'zlarni kontekstda qo'llashga o'rganadilar.

Tilni sezgi orqali o'rganish: Musiqa hissiy jihatdan talabalarni tilni o'rganishga yanada qiziqtiradi. Musiqaning ritm va melodiyasi so'zlarni eslab qolishni osonlashtiradi, ayniqsa til o'rganuvchilarga tilning tabiiy ohangini tushunishga yordam beradi.

Madaniy ta'lim: Musiqa ko'pincha biror xalqning madaniy merosini aks ettiradi. Musiqalar orqali talabalar nafaqat tilni, balki o'rganayotgan til madaniyatini ham yaxshiroq o'zlashtiradilar.

Stressni kamaytirish va o'rganish jarayonini qiziqarli qilish: Musiqa o'rganish jarayonini ko'ngilochar va samarali qilishi mumkin. Bu talabalarni til o'rganishga nisbatan ochiqroq va faolroq bo'lishga undaydi.

3-jadval. Matnni shaklga ajrating

Egalik shaklida	Kelishik shaklida

9. Matn tarkibida egalik va kelishik shakllarida turlanib kelgan so'zlarni aniqlang va ikki guruhga ajrating (3-jadval).

10. Matn asosida sujetli rasm ishlang va rasmingizni og'zaki sharhlang.

Ushbu berilgan topshiriqlar o'quvchilarga ona tili darslarini musiqiy asarlar bilan integratsiya asosida o'qitishda qo'l keladi va o'z navbatida darsning qiziqarli tashkil qilinishini, o'quvchilarning shaxsiy va nutqiy erkinliklarining faollashuvini ta'minlaydi.

Yuqoridagi olimlarning asarlari til o'rganishda musiqaning samaradorligini isbotlovchi ilmiy dalillarga tayanadi. Musiqa, til o'rganishni nafaqat qiziqarli qiladi, balki yangi tilning talaffuzi, lug'ati va grammatikasini chuqur o'zlashtirishda ham muhim vositadir.

Tillarni o'qitishda musiqa o'qitish jarayonida muhim vosita sifatida qaraladi. Ilmiy adabiyotlarga ko'ra, musiqa o'rganishni rag'batlantirish va til ko'nikmalarini yaxshilashda samarali bo'lishi mumkin. Musiqaning til o'rganishga ta'sirini tushunish uchun bir necha muhim jihatlarga e'tibor qaratish lozim:

Xulosa va takliflar.

1. Xulosa qilib aytganda, tillarni o'qitishda musiqadan foydalanish o'quv jarayonini nafaqat qiziqarli va interaktiv, balki samaradorligini oshiradigan muhim omil hisoblanadi. Musiqa yordamida o'quvchilarning eslab qolish qobiliyati, til ko'nikmalari, muloqot madaniyati, kreativlik va hamkorlikda ishlash ko'nikmalari rivojlanadi. Musiqaning ritmik va melodik tuzilmalari orqali o'quvchilar yangi so'zlar va iboralarni osonroq eslab qoladilar va grammatik qonuniyatlarni o'zlashtiradilar. Shuningdek, musiqiy asarlar o'quvchilarda tilga bo'lgan qiziqishni oshiradi, ularning dars jarayonida faol ishtirok etishlariga turtki bo'ladi va til o'rganish jarayonini tabiiy, samimiy va ijodiy muhitda o'tkazishga yordam beradi.

2. Musiqaning til o'rgatishda ishlatilishi nafaqat tilni, balki o'rganilayotgan til madaniyatini ham chuqurroq tushunishga ko'mak beradi. Ayniqsa, milliy va xalq musiqasidan foydalan-

ish o'quvchilarga o'sha tilning madaniyati va an'analarini o'rganishga yordam beradi, bu esa ularning madaniyatlararo kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Takliflar:

1. O'quvchilarning yoshiga mos musiqiy asarlar tanlash: Darslarda foydalaniladigan qo'shiqlar va musiqiy asarlar o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos bo'lishi kerak. Bu nafaqat musiqaning qiziqarliligini oshiradi, balki o'quvchilar tilni oson va samarali o'rganishlariga yordam beradi. Masalan, boshlang'ich sinflarda ritmik va sodda qo'shiqlar, katta sinflarda esa murakkabroq, chuqur ma'noli musiqiy asarlardan foydalanish lozim.

2. O'qituvchilarni musiqadan foydalanishga tayyorlash: Musiqiy metodlarni samarali qo'llash uchun o'qituvchilarni ushbu sohada tayyorlash zarur. O'qituvchilarga musiqa va tilni birlashtirgan holda darslar o'tkazish uchun metodik qo'llanmalar va seminarlar tashkil qilish lozim. Bu esa ularning pedagogik mahoratini oshirishga va o'quvchilarning darslarga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishga yordam beradi.

3. Fanlararo integratsiyani kuchaytirish: Musiqani nafaqat til darslarida, balki boshqa fanlarda ham qo'llash orqali fanlararo integratsiyani kuchaytirish mumkin. Musiqa yordamida adabiyot, tarix, san'at kabi fanlarni ham til o'qitish bilan bog'lab, o'quvchilarning umumiy madaniy bilimlarini boyitish mumkin.

4. Musiqiy asarlarni to'g'ri tanlash va tahlil qilish: Darslarda qo'llaniladigan musiqiy asarlarning matni va mazmuni o'quvchilar uchun tushunarli va maqsadga muvofiq bo'lishi zarur. Musiqa tanlashda uning til o'rgatishdagi o'rnini, tarbiyaviy ahamiyatini va o'quvchilarning yosh toifasiga mosligini inobatga olish lozim.

Ushbu takliflar musiqaning ta'limda kengroq qo'llanilishi orqali til o'qitish jarayonini samarali qilishga qaratilgan bo'lib, o'quvchilarning til ko'nikmalarini yanada boyitishga va ularning dars jarayonida faol ishtirok etishlariga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. https://uzpedia.uz/pedia/tulpor_qoshiq
2. Abdug'affor Qodirov. Pedagogik texnologiyalar va musiqa o'qitish metodlari. – T.: «O'zbekiston Fanlar Akademiyasi” nashriyoti nashr uyi, 2017.
3. Chet tillarini o'rgatishda innovatsion metodlar. – T: «Sharq” nashriyoti nashr uyi, 2019.
4. Karimov Bahodir. Til o'rgatishda musiqa va motivatsiya. – T: «O'qituvchi” nashriyoti nashr uyi, 2018.
5. Howard Gardner o'zining «Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences» 1983 y
6. Ludke. «Singing Can Facilitate Foreign Language Learning» . 2014 nomli maqolasi
7. Stephen Krashen «The Input Hypothesis: Issues and Implications» (1985) asarida.
8. Tim Murpheyning «Song and Music in Language Learning» kitobi 1992-yilda Peter Lang Publishing tomonidan nashr qilingan
9. John Sloboda o'zining «The Musical Mind: The Cognitive Psychology of Music» kitobida. 1985-yilda Oksforddagi Clarendon Press tomonidan nashr qilingan.